

Rödl & Partner

Echo

Data: 25.12.2020

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

ROCZNE SPRAWOZDANIA FINANSOWE: CZY KONTYNUOWAĆ DZIAŁALNOŚĆ MIMO WPŁYWU PANDEMII

W związku ze zbliżającym się okresem sporządzania rocznych sprawozdań finansowych kluczową kwestią staje się ocena zdolności jednostki do kontynuowania działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Okres, który powinien podlegać ocenie odpowiada minimum 12 miesiącom od dnia bilansowego.

Ewentualne przyjęcie braku założenia kontynuowania działalności wpływa zasadniczo na kształt sprawozdania finansowego w tym wycenę poszczególnych pozycji aktywów i pasywów oraz wynik finansowy jednostki. W związku z powyższym, zasadne wydaje się przeprowadzenie odpowiednich rozważań w zakresie możliwych zagrożeń dla kontynuowania działalności jeszcze przed przystąpieniem do prac związanych z zamknięciem roku obrotowego i sporządzeniem sprawozdania finansowego. Warto podkreślić, że odpowiedzialność za odpowiednią ocenę w tym zakresie spoczywa zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o rachunkowości (dalej: uor) na kierowniku jednostki.

UWAGA!

Ocena zdolności do kontynuacji działania powinna być stale monitorowana również po dniu bilansowym, gdyż ostateczną decyzję w tym zakresie należy podjąć na dzień sporządzenia i podpisania sprawozdania finansowego.

Niezwykle istotne zatem jest uwzględnienie wszelkich zdarzeń, które nastąpiły w nowym roku obrotowym, a jeszcze przed datą podpisania sprawozdania finansowego, które mogłyby stanowić zagrożenie dla kontynuacji działania. Co więcej, w przypadku, gdy już po podpisaniu sprawozdania finansowego, ale jeszcze przed jego zatwierdzeniem, stwierdzone zostaną istotne przesłanki sugerujące zagrożenie kontynuowania działalności, należy odpowiednio skorygować sprawozdanie finansowe i dokonać stosownych ujawnień. Tym samym zasadne wydaje się stwierdzenie, że datą graniczną dla kierownika jednostki pod kątem oceny do kontynuowania działalności jest data zatwierdzenia sprawozdania finansowego.

WPŁYW NA SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Sposób wyceny poszczególnych pozycji bilansu przy braku założenia kontynuowania działalności definiuje art. 29 uor, zgodnie z którym aktywa jednostki należy wycenić według cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania, nie wyższych od cen ich nabycia albo kosztów wytworzenia, pomniejszonych o dotychczasowe odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Traci tym samym znaczenie zasada kosztu historycznego oraz ostrożnej wyceny, a kluczowa staje się wycena rynkowa poszczególnych składników majątku jednostki. Dodatkowo w przypadku oszacowania kosztów związanych z zaniechaniem przez spółkę działalności, konieczne jest utworzenie rezerwy obejmującej m.in. przewidywane koszty odpraw dla pracowników, opłat sądowych, opłat dla rzeczoznawców majątkowych, wynagrodzenia likwidatora. W przypadku utworzenia rezerwy nie obciąża ona wyniku bieżącego okresu tylko księgowana jest na kapitał z aktualizacji wyceny.

Podobne rozwiązania przewidują Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (dalej: MSSF), zgodnie z którymi należy dokonać szacunku wartości odzyskiwalnej składników majątkowych, która stanowi wyższą z dwóch poniższych:

- wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży,
- wartości użytkowej definiowanej jako bieżąca wartość przyszłych przepływów pieniężnych przypisanych do danego składnika majątkowego.

OCENA W DOBIE PANDEMII

Przyjęcie założenia kontynuowania działalności nabiera szczególnego znaczenia w okresie trwającej pandemii. Niepewność oraz nieprzewidywalność stają się codziennością dla wielu przedsiębiorstw. Zadania nie ułatwiają wprowadzane często z zaskoczenia zmiany przepisów. W tak trudnych warunkach niekiedy trudno jest prognozować nawet najbliższą przyszłość, w szczególności w takich branżach jak turystyka, rozrywka, handel detaliczny. Kluczowym aspektem staje bieżące aktualizowanie planów finansowych, które stanowią fundament oceny zdolności jednostki do kontynuowania działalności. Poniekąd monitorowanie kondycji finansowej jednostki pod kątem kontynuowania działalności wydaje się zadaniem ciągłym, tym samym zarządy powinny weryfikować na bieżąco przyjęte założenia, a nie tylko na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Do symptomów wskazujących na zagrożenia kontynuowania działalności w szczególności zaliczyć należy:

- spadek obrotów, który może być spowodowany utratą kluczowych klientów – w szczególności dotyczy to spółek o dość wąskim gronie odbiorców, kiedy to przychody są uzależnione od kilku, a czasami jednego klienta. Sytuacja ta może spotkać również firmy działające na rynkach szczególnie dotkniętych pandemią,
- trudności w odzyskiwaniu należności – konieczne staje się okresowe monitorowanie spływu należności oraz ich struktury wiekowej. Bieżący kontakt z klientami oraz weryfikacja ich bieżącej sytuacji finansowej nabiera szczególnego znaczenia,
- problemy z pozyskaniem źródeł finansowania – nie tylko o pozyskaniu nowych kredytów, ale i odnowieniu dotychczas posiadanych linii kredytowych. Skutki pandemii mogą również dotknąć przedsiębiorstwa, które finansowały się pożyczkami wewnątrz koncernu, zaciągającymi od spółek powiązanych. W obliczu kryzysu przedsiębiorstwa nawet z tej samej grupy kapitałowej mogą bardziej ostrożnie podchodzić do zagadnienia finansowania wewnątrzgrupowego i niechętnie nawet nie tyle udzielać nowych, co zażądać spłaty obecnie zaciągniętych pożyczek,
- problemy z bieżącym regulowaniem zobowiązań – dotyczy to nie tylko trudności w spłacie kredytów, ale również w większym finansowaniu działalności kredytem kupieckim oraz przesuwaniu terminów płatności zobowiązań handlowych lub nawet podatkowych,
- przerwy w łańcuchu dostaw – mogące skutkować niedoborami kluczowych surowców. Zagrożenie jest szczególnie istotne dla

przedsiębiorstw mających ograniczone pole manewru w pozyskaniu alternatywnych źródeł pozyskania surowców produkcyjnych.

Symptomy te powodują szczególnie wysokie ryzyko dla kontynuacji działania w stosunku do podmiotów o strukturze finansowania cechującej się znaczną nadwyżką obcych źródeł finansowania nad kapitałem własnym oraz dla firm posiadających ograniczony zasób środków pieniężnych. W takich przypadkach możliwości kierownictwa w pozyskiwaniu alternatywnych form finansowania są zasadniczo ograniczone. Połączenie już wcześniej niestabilnej sytuacji finansowej z zagrożeniami płynącymi z niestabilną sytuacją na rynkach i

branżach dotkniętych pandemią, powinno stanowić wyraźny sygnał dla zarządu w ocenie zasadności przyjętych założeń do kontynuowania działalności.

UWAGA!

Analizę zdolności do kontynuowania działalności należy dokonać w wielu wymiarach i wziąć pod uwagę każdy aspekt mogący jej zagrozić.

W niektórych przypadkach nawet jeden czynnik może stanowić zagrożenie dla egzystencji jednostki. Nie trudno bowiem sobie wyobrazić rentowne do tej pory przedsiębiorstwo, finansujące działalność linią kredytową, która w obliczu pogorszenia wskaźników finansowych została przez bank ograniczona bądź wypowiedziana.

Z drugiej strony spadek obrotów dla przedsiębiorstwa cechującego się stabilnymi źródłami finansowania nie musi z miejsca stanowić zagrożenia dla jego dalszego funkcjonowania.

UJAWNIEŃ W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Podkreślić należy, że sporządzenie sprawozdania finansowego przy założeniu kontynuowania działalności w warunkach panującej pandemii może być obarczone niepewnościami. W przypadku, kiedy zarząd jest świadomy niepewności przyjętych założeń, powinny one zostać ujawnione i odpowiednio opisane w sprawozdaniu finansowym. Zasadne wydaje się przeprowadzenie analizy wrażliwości polegającej na stworzeniu kilku scenariuszy od najbardziej optymistycznych do negatywnych w stosunku do każdego stwierdzonego ryzyka. Kilkuwariantowa analiza powinna przedstawiać mierzalny wpływ na sytuację finansową jednostki w taki sposób, aby czytelnik sprawozdania finansowego miał świadomość istotności potencjalnych ryzyk.

ROLA BIEGŁEGO REWIDENTA

Przyjęte przez zarząd założenia kontynuacji działania stają się kluczowym elementem badania sprawozdania finansowego. Biegły rewident zgodnie ze standardami badania jest zobowiązany poprzez zebranie odpowiednich dowodów wnikliwie ocenić nie tylko zasadność przyjętych przez badaną jednostkę założeń, ale również prawidłowość ujawnień w sprawozdaniu finansowym. Ewentualna rozbieżność zdań kierownika jednostki i biegłego rewidenta może skutkować wydaniem opinii negatywnej ze zbadanego sprawozdania finansowego. Niezwykle ważne staje się kompletne zidentyfikowanie ryzyk mogących mieć wpływ na możliwość kontynuowania działalności, w czym dostrzec należy istotną rolę audytora, nie tyle jako kontrolera, ale jako doradcy wspomagającego cały proces oceny ryzyk wpływających na zdolność jednostki do kontynuowania działalności.

Marcin Jarosz Associate Partner, biegły rewident we [wrocławskim oddziale Rödl & Partner](#)